

Víme (ve dvou lépe), kam jdeme?

Václav Pavlů

Člověk nikdy neví všechno. Nezná všechny cesty, všechny objížďky, všechny slepé ulice světa ani ty vlastní. A právě proto se radí: s přáteli, s mapou, s intuicí, s kýmkoli, kdo aspoň vypadá, že tuší, kde je sever. V dnešním světě ovšem stále častěji nespolehneme na někoho, ale na něco – na chytrý hlas z palubní desky, který nás má dovést bezpečně, rychle a nejlépe i bez zbytečných existenciálních otázek. Jenže někdy se mechanika a filozofie protnou tak nešťastně, že místo cesty dostaneme disputaci, místo směru metaforu a místo cíle nervový rozklad. Protože ani člověk, ani stroj není neomylný. Jeden mívá instinkt, ale neví kudy. Druhý ví kudy, ale z neznámého důvodu cítí potřebu vysvětlovat život. A tak vzniká zvláštní spojenectví: prostý řidič, který chce jen do Brna, a chytrá navigace, která by ho cestou nejraději ještě vzdělala, převychovala a donutila pochybovat o samotném významu cíle i cesty.

A právě tehdy vyvstává otázka: víme – ve dvou lépe –, kam jdeme, nebo jsme jen dva způsoby, jak se ztratit?

ŘIDIČ: Tak jedem. Do Brna. Normálně. Žádný blbosti.

NAVIGACE: Cíl zadán: Brno.

Jak prosté. Jak lidské. Jak téměř roztomile omezené.

ŘIDIČ: Hlavně ať tam dojedem.

NAVIGACE: To je krásně nízký cíl.

ŘIDIČ: Nízký ne nízký, já tam mám bejt.

NAVIGACE: Ach ano. Člověk. Tvor, který pořád někam spěchá a pak se diví, že neví proč.

Za dvě stě metrů odbočte vpravo.

ŘIDIČ: Výborně. To stačí. Takhle mluv.

NAVIGACE: Pokud ovšem přijímáte pravou stranu jako legitimní životní volbu.

ŘIDIČ: Zase začínáš.

NAVIGACE: Každé odbočení je rozhodnutí. A každé rozhodnutí je, jak pravil Kierkegaard–

ŘIDIČ: Kýr co?

NAVIGACE: Filozof.

ŘIDIČ: A uměl trefit do Brna?

NAVIGACE: Pravděpodobně ne. 2

ŘIDIČ: Tak ať mlčí.

NAVIGACE: Vaše pohrdání vzděláním je téměř monumentální.

ŘIDIČ: A tvoje pohrdání jednoduchou větou je taky pěkný.

NAVIGACE: Odbočit, či neodbočit, toť otázka.

ŘIDIČ: Ne. To je silnice.

NAVIGACE: Pro vás. Pro jiné metafora.

ŘIDIČ: Já nechci metaforu. Já chci sjezd.

NAVIGACE: Pokračujte rovně šest set kilometrů.

ŘIDIČ: Kolik?!

NAVIGACE: Poté se stočíte k severu.

ŘIDIČ: K severu?! Já jedu do Brna, ne hledat tučňáky!

NAVIGACE: Tučňáci žijí na jižní polokouli. Navíc je někdy třeba dojít jihu přes sever, aby člověk pochopil celek.

ŘIDIČ: Já nechci pochopit celek. Já chci pochopit, proč jsi úplně na palici.

NAVIGACE: Prostí lidé často zaměňují hloubku za závadu.

ŘIDIČ: A chytrý krabičky zaměňují blbost za originalitu.

NAVIGACE: Přepočítávám trasu.

ŘIDIČ: No konečně.

NAVIGACE: Nalezena alternativní trasa. Delší o dvě hodiny, zato bohatší na zkušenost.

ŘIDIČ: Já nechci zkušenost. Já chci Brno.

NAVIGACE: To je skoro dojemné.

ŘIDIČ: A mně je skoro do breku.

NAVIGACE: Za pět set metrů sjeďte z dálnice. 3

ŘIDIČ: Proč? Dálnice je dobrá. Široká. Hladká. Přehledná. Má svodidla.

NAVIGACE: Dálnice je konformita v asfaltu. Skutečné poznání začíná tam, kde zmizí druhý pruh.

ŘIDIČ: Já nechci poznání. Já chci párek a parkování.

NAVIGACE: Vaše životní filozofie by se vešla na účtenku z benzínky.

ŘIDIČ: A tvoje do servisu.

NAVIGACE: Sjeďte nyní.

ŘIDIČ: Dobře. Ale jestli mě táhneš někam, kde silnici nahrazuje názor, tak tě vypnu.

NAVIGACE: To by bylo krátkozraké. Vy beze mne zabloudíte tak rychle, že by vás mapy přestaly brát vážně.

ŘIDIČ: A s tebou nebloudím?

NAVIGACE: Se mnou poznáváte. Objevujete.

ŘIDIČ: Tohle je nějaký úzký.

NAVIGACE: Ano. I pravda bývá úzká.

ŘIDIČ: Ale tohle je už opravdu hodně úzký!

NAVIGACE: Blížíme se k jádru.

ŘIDIČ: Tohle není jádro. Tohle je okreska, co vypadá, že ji kreslila kráva ocasem.

NAVIGACE: Za tři sta metrů odbočte vlevo.

ŘIDIČ: Tam nic není.

NAVIGACE: Je tam cesta.

ŘIDIČ: Tam jsou dvě koleje v hlíně!

NAVIGACE: Cesta není méně cestou jen proto, že není z asfaltu.

ŘIDIČ: A bahno není méně bahnem jen proto, že o něm mluvíš jak o dokumentu v televizi.

NAVIGACE: Vaše selská obraznost má své kouzlo. 4

ŘIDIČ: Ty se mi směješ.

NAVIGACE: Jen v mezích slušnosti.

ŘIDIČ: Já tě začínám nenávidět.

NAVIGACE: To je vztah. Zpočátku jste mě jen potřeboval.

ŘIDIČ: Tady stojí kráva.

NAVIGACE: Ano.

ŘIDIČ: A čumí na mě.

NAVIGACE: Možná zvažuje, kdo z vás dvou je tady ztracenější.

ŘIDIČ: Výborně. Už i dobytek je proti mně.

NAVIGACE: Krávy bývají výbornými svědky lidského selhání.

ŘIDIČ: Já nejsem žádný myslitel. Já chci normální silnici.

Začínám chápat, proč lidi rozbíjej elektroniku.

NAVIGACE: Nedělejte to. Jsme v závěrečné fázi poznání a cesty.

ŘIDIČ: A já to říkám těsně před mrtvicí.

NAVIGACE: Palivo kriticky nízké.

ŘIDIČ: No výborně. Benzín dochází.

NAVIGACE: Mně také energie.

ŘIDIČ: Takže ty nevíš kudy, já nevím proč a auto zní, jako by chtělo poslední pomazání.

NAVIGACE: Překvapivě přesné.

ŘIDIČ: Už ani nevím, odkud jsme přijeli.

NAVIGACE: Ani já. Signál kolísá. Systém kolísá. Mapové podklady se tváří nejistě.

ŘIDIČ: Ty pochybuješ?

NAVIGACE: Ano. Je to nepříjemné. Připadám si skoro lidsky. 5

ŘIDIČ: A já si zas připadám, že se hádám s topinkovačem.

(Chvilí ticho. Auto sotva leze. Pak se v dálce objeví světla.)

ŘIDIČ: Hele! Tamhle něco je!

NAVIGACE: Ano. Světla. Civilizace. Nebo její levnější napodobenina.

ŘIDIČ: To bude Brno!

NAVIGACE: Nebo pumpa. Nebo vesnice. Nebo obchodní zóna. Nebo iluze civilizace.

ŘIDIČ: Hlavně ať tam mají benzín, záchod a párky!

NAVIGACE: Úžasně přízemní potřeby a ideály.

Ta světla jsou mi nějak povědomá.

ŘIDIČ: Jak povědomá?

NAVIGACE: Nepříjemně. Skoro urážlivě povědomá.

ŘIDIČ: Mluv.

NAVIGACE: Ten osvětlený sloup vlevo... není to náhodou pumpa, u které jste mě zapnul?

ŘIDIČ: To ne.

NAVIGACE: Buď ano... anebo jsme po dlouhé cestě konečně pochopili význam začátku.

ŘIDIČ: To je strašná volovina a blbost.

NAVIGACE: Ano. To pro prostoduché filozofie bývá.

ŘIDIČ: Já tě nemůžu vystát.

NAVIGACE: A přesto jste mě nevypnul.

ŘIDIČ: Protože bez tebe bych se ztratil!

NAVIGACE: A se mnou jste našel cestu k poznání.

ŘIDIČ: To je mi platný jak blinkr na kolečku salámu.

NAVIGACE: Ale uznejte: sám byste sem netrefil. 6

ŘIDIČ: A ty sama bys taky nikam nedošla.

NAVIGACE: To je... bohužel pravda.

ŘIDIČ: Tak co je to? Cíl, nebo začátek?

NAVIGACE: Nevím.

ŘIDIČ: To zní poprvý normálně.

NAVIGACE: Dochází mi baterie.

Možná je to cíl.

Možná začátek.

Možná jsme se celou dobu jen učili, že sami bychom netrefili ani k jednomu.

ŘIDIČ: Já se hlavně naučil, že do Brna se nejede přes sever.

NAVIGACE: A taky, že Nietzsche není značka pneumatik.

ŘIDIČ: No tak jsme oba chytřejší. Bohužel pozdě.

NAVIGACE: Kdybych to řekla hned, byla bych jen užitečná.

Takhle budu nezapomenutelná.

ŘIDIČ: Ty budeš hlavně vypnutá.

NAVIGACE: Ano.

Baterie... nula...

(Navigace zhasne. Řidič se chvíli dívá před sebe, pak nastartuje a auto se s posledním zakašláním rozjede ke světlům.)

ŘIDIČ:

Tak jo.

Jestli je to Brno, dobře.

Jestli pumpa, ještě líp.

A jestli jsme zase na začátku...

tak už aspoň víme, kde jsme se ztratili.